

Andrei Cristian GRĂDINARU este cadru didactic universitar, titular al disciplinei de Genetică Medicală și Eredopatologie din cadrul Facultății de Medicină Veterinară, Universitatea pentru Științele Vieții „Ion Ionescu de la Brad” din Iași.

Activitatea sa publicistică este una importantă, desfășurată atât în scop didactic cât și de cercetare, și care cuprinde cărți și manuale universitare publicate la edituri naționale, precum și numeroase articole publicate în jurnale cotate sau indexate în baze de date internaționale. Recunoașterea prestigiului său profesional s-a tradus printr-o gamă largă de citări ale lucrărilor publicate, și prin includerea sa în colectivul editorial și de recenzori a numeroase reviste și jurnale de specialitate, și ca membru în diferite organizații științifice și profesionale, precum Societatea Română de Genetică Medicală, Societatea Europeană de Genetică Umană, Societatea Română de Biologie Celulară, Asociația Generală a Medicilor Veterinari din România, Asociația Veterinară Mondială, Federația Veterinarilor din Europa, Societatea Română de Zootehnie, Asociația pentru Protecția Mediului și Promovarea Calității Vieții (Pro-Med-Vita).

Editura Bioflux Cluj - Napoca

ORCID ID: 0000-0002-4403-6035

Scopus Author ID: 36496678900

Researcher ID: E-1668-2018

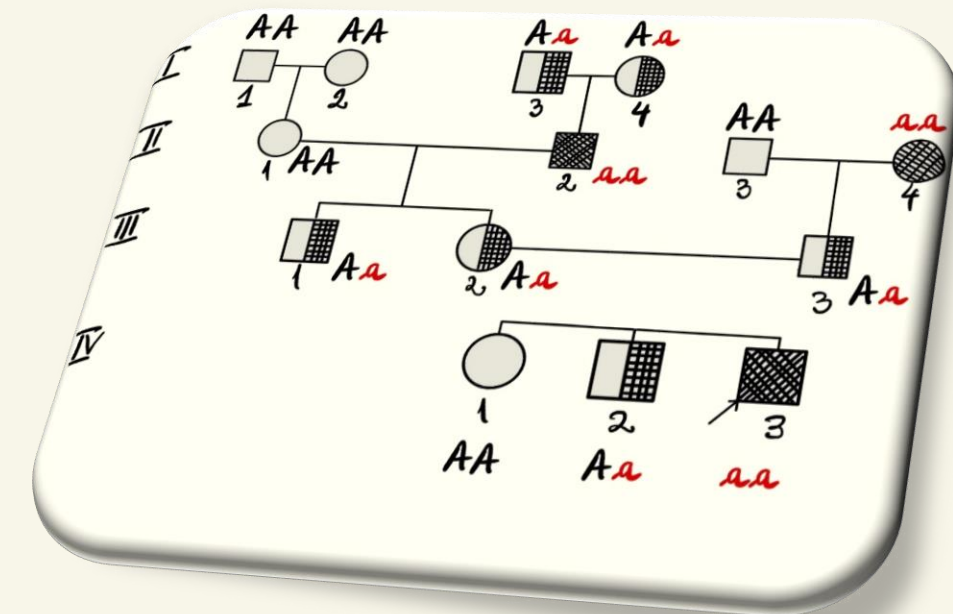
BrainMap: U-1700-031A-2603

GENETICĂ MEDICALĂ ȘI EREDOPATOLOGIE - CURS UNIVERSITAR

Andrei Cristian GRĂDINARU

GENETICĂ MEDICALĂ ȘI EREDOPATOLOGIE

CURS UNIVERSITAR

**Editura Bioflux
Cluj - Napoca**

2023

Andrei Cristian GRĂDINARU

Disciplina de *Genetică Medicală și Eredopatologie*

Facultatea de Medicină Veterinară

Universitatea pentru Științele Vieții „Ion Ionescu de la Brad” din Iași

Genetică Medicală și Eredopatologie

- Curs Universitar -

Editura *Bioflux*
Cluj-Napoca, România
2023

Referenți științifici:

Prof. Univ. Dr. Dana-Liana PUSTA

Disciplina de *Genetică Moleculară și Eredopatologie*

Facultatea de Medicină Veterinară

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj-Napoca

Prof. Univ. Dr. Eusebiu Vlad GORDUZA

Disciplina de *Genetică*

Facultatea de Medicină

Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” Iași

Conf. Univ. Dr. Geta PAVEL

Disciplina de *Fiziologie*

Facultatea de Medicină Veterinară

Universitatea pentru Științele Vieții „Ion Ionescu de la Brad” din Iași

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GRĂDINARU, ANDREI-CRISTIAN

Genetică medicală și eredopatologie : curs universitar / Andrei Cristian Grădinaru.... - Cluj-Napoca : Bioflux, 2023

ISBN 978-606-9736-18-0

616

57

CUPRINS

INTRODUCERE	9
CAPITOLUL I - CONȚINUTUL DISCIPLINEI DE GENETICĂ MEDICALĂ ȘI EREDOPATOLOGIE	11
1.1. Știința <i>Geneticii</i> : definiție, obiect de studiu, ereditatea și variabilitatea caracterelor	11
1.2. Repere istorice în evoluția științei de <i>Genetică</i>	15
1.3. Metode de studiu utilizate în <i>Genetică</i>	42
CAPITOLUL 2 - ELEMENTE DE ARHITECTURĂ ȘI ORGANIZARE CELULARĂ	47
2.1. Celula bacteriei <i>Escherichia coli</i> – model organizațional al celulei procariote.....	48
2.2. Celula eucariotă – dimensiuni, organizare, componentele aparatului genetic.....	49
2.2.1. Organizarea generală a membranei celulare.....	50
2.2.1.1. Structura și compoziția plasmalemei în modelul arhitectural al mozaicului fluid.....	51
A. Lipidele membranei.....	51
B. Proteinele membranare.....	53
C. Glicoproteinele și glicolipidele membranare.....	55
2.2.1.2. Transducția de semnal, calea de semnalizare <i>Notch</i> și patologiile proteinelor receptor membranare	56
2.2.1.3. Patologiile transferului prin canalele ionice (proteine transmembranare).....	57
2.2.2. Scheletul celular sau citoscheletul.....	58
2.2.2.1. Microfilamentele.....	58
2.2.2.2. Filamentele intermediare	60
2.2.2.3. Microtubulii	61
2.2.3. Citoplasma.....	62

2.2.4.	Organite citoplasmatice cu rol în aparatul genetic al celulei	63
2.2.4.1.	Ribozomii.....	63
A.	Tipuri de ribozomi și componența acestora.....	63
B.	Asamblarea ribozomilor citoplasmatici la eucariote	65
C.	Morfologia ribozomilor	66
D.	Stările ribozomilor citoplasmatici	67
2.2.4.2.	Reticulul endoplasmatic.....	68
A.	Membrana reticulului endoplasmatic, enzimele conținute și ereditățile citocromului b5 și ale reductazei sale	69
B.	Reticulul endoplasmatic rugos și implicarea sa în biosinteza proteinelor.....	71
C.	Reticulul endoplasmatic neted (agranular) și implicarea sa în metabolismul lipidelor și al glicogenului.....	72
D.	Hepatocitul și prezența ambelor tipuri de reticul endoplasmatic....	72
E.	Reticulul endoplasmatic tranzițional	73
2.2.4.3.	Aparatul Golgi	73
A.	Compoziția chimică și enzimele aparatului Golgi.....	74
B.	Îndeplinirea funcțiilor aparatului Golgi în contextul ansamblului său morfologic.....	75
2.2.4.4.	Mitocondria.....	78
2.2.4.5.	Centrozomul.....	82
2.2.4.6.	Lizozomii	85
2.2.4.7.	Peroxizomii	87
2.2.5.	Nucleul	89
2.2.5.1.	Învelișul nuclear.....	90
2.2.5.2.	Nucleoplasma.....	91
	Corpi nucleari nucleoplasmatici:	91
A.	Nucleolul.....	91
B.	Corpul Cajal	94
C.	Corpul locusului histonelor	95
D.	Corpul oncoproteinei leucemiei promielocitare	95
E.	Petele nucleare	96
2.2.5.3.	Cromatina.....	96
A.	Organizarea cromatinei interfazice.....	97
B.	Euromatina și heterocromatina interfazică	97
C.	Heterocromatina constitutivă. Heterocromatina facultativă.....	98
D.	Proteinele histonice – structură chimică și intervenții epigenetice.	99

E. Particularități în condensarea materialului genetic prin asocierea sa cu protaminele.....	100
2.2.5.4. De la cromatina interfazică la cromozomul metafazic.....	101
2.2.5.5. Cromozomii din nucleul celulelor eucariote	102
2.2.5.6. Identificarea regiunilor cromozomiale prin bandarea	112
acestora	112
2.2.5.7. Cariotipul, cariograma și idiograma.....	117
2.2.5.8. Tipuri speciale de cromozomi: cromozomii politeni și.....	119
cromozomii în perie de lampă.....	119
A. Cromozomii politeni.....	119
B. Cromozomii lampbrush.....	121

CAPITOLUL 3. ELEMENTE DE GENETICĂ MOLECULARĂ FUNDAMENTALĂ.....

3.1. Structura chimică a acizilor nucleici	122
3.2. Acidul dezoxiribonucleic (<i>ADN-ul</i>)	130
3.2.1. Structura primară a <i>ADN-ului</i>	131
3.2.2. Structura secundară a <i>ADN-ului</i>	132
3.2.3. Structura terțiară a <i>ADN-ului</i>	134
3.2.4. <i>ADN-ul</i> triplex	139
3.2.5. <i>ADN-ul</i> cvadrupelex.....	140
3.2.6. Metilarea <i>ADN-ului</i>	140
3.3. Acidul ribonucleic (<i>ARN-ul</i>)	142
3.3.1. Structura primară a moleculei de <i>ARN</i>	143
3.3.2. Structura secundară a moleculei de <i>ARN</i>	143
3.3.3. Structura terțiară a moleculei de <i>ARN</i>	144
3.3.4. Tipuri de <i>ARN</i> , sinteza și funcțiile acestora.....	144
3.3.4.1. <i>ARN-ul</i> mesager și biosinteza sa în cursul transcripției <i>ADN-ului</i>	144
3.3.4.2. <i>ARN-ul</i> de transport și îndeplinirea funcției de traducere a informației genetice.....	148
3.3.4.3. <i>ARN-ul</i> ribozomal	153
3.4. Proprietățile fizico-chimice ale acizilor nucleici	153
3.4.1. Denaturarea <i>ADN-ului</i> și efectul hiperrom	153
3.4.2. Renaturarea <i>ADN-ului</i> și efectul hipocrom	155

3.4.3. Determinarea concentrației și purității mostrelor de acizi nucleici pe baza proprietății lor de a absorbi lumina ultravioletă 157
3.4.4. Hidroliza acizilor nucleici 157

CAPITOLUL 4. EVENIMENTE DE INTERES CITOGENETIC ÎN CURSUL DIVIZIUNILOR CELULARE 160

4.1. Pregătirea interfazică din cadrul ciclului celular 160
4.2. Posibilitățile dividerii celulare..... 166
4.3. Distribuirea egală a numărului cromozomial în cursul diviziunii mitotice 167
4.4. Reducerea numărului diploid cromozomial la cel haploid în cursul formării gameților..... 175
4.5. Segregarea cromozomilor mitotici vs. segregarea cromozomilor meiotici 184
4.6. Gametogeneza prin ovogeneză și spermatogeneză 186

CAPITOLUL 5. EREDITATEA NUCLEARĂ 188

5.1. Mecanismele transmiterii autozomale a caracterelor și trăsăturilor de caracter 188
5.1.1. Transmiterea autozomală monogenică 189
5.1.1.1. Dominanța completă și recesivitatea..... 189
A. Analiza hibridologică și experimentele cu plante de mazăre 189
B. Experimentele lui Gregor Mendel – între controversele timpurilor și calea primelor Legi ale Eredității..... 192
C. Retroîncrușarea și identificarea structurii genetice a indivizilor cu fenotip dominant 199
D. Era genomică și cunoașterea caracterelor investigate de *Gregor Mendel* la plantele de mazăre..... 202
E. Dominanța completă în patologia omului și a animalelor 203
E1. Albinismul oculo-cutanat..... 203
E2. Leucismul..... 203
E3. Segregarea factorului Rh la om și incompatibilitatea materno-fetală..... 204
E4. Bradidactilia și polidactilia 205
E5. Keratosis palmaris et plantaris 205
E6. Fenilcetonuria 206
E7. Sindromul Huntington 206
E8. Sindromul Tay-Sachs sau ganglioziidoza GM₂ 206

5.1.1.2. Dominanța incompletă	206
5.1.1.3. Codominanța	208
5.1.1.4. Supradominanța	209
5.1.1.5. Letalitatea.....	209
5.1.1.6. Pleiotropismul	212
5.1.1.7. Alelismul multiplu (polialelismul).....	213
5.1.2. Interacțiuni dintre genele nealele pentru codificarea unui caracter ...	215
5.1.2.1. Complementaritatea	215
5.1.2.2. Epistazia.....	218
5.1.2.3. Polimeria / poligenia	220
A. Interacțiunea polimerică în codificarea caracterelor calitative	221
B. Transmiterea poligenică a caracterelor cantitative	222
5.1.2.4. Interacțiunea modificatoare a genelor	223
5.2. Mecanismele transmiterii heterozomale a caracterelor și trăsăturilor de caracter	224
5.2.1. Transmiterea X-linkată a caracterelor.....	224
5.2.2. Transmiterea Z-linkată a caracterelor	226
5.2.3. Transmiterea Y- și W-linkată	227
5.3. Caractere sex-linkate vs. caractere controlate de sex	228
5.4. Mecanismul transmiterii înlănțuite a caracterelor	229
5.5. Penetranță și expresivitate în ereditatea nucleară	232
5.6. Elemente de eredopatologie fundamentală în mecanismul eredității nucleare.....	234
5.6.1. Definiția și clasificarea bolilor genetice	234
5.6.2. Particularități de transmitere ale bolilor genetice monogenice	235
5.6.2.1. Transmiterea bolilor monogenice autozomale	235
5.6.2.2. Transmiterea bolilor monogenice X-linkate.....	238
5.6.3. Afecțiunile cromozomiale	239
5.6.3.1. Mutații cromozomiale numerice	240
5.6.3.2. Mutații cromozomiale de structură	248
A. Deleția cromozomială.....	249
B. Duplicarea cromozomială.....	251
C. Inversia cromozomială	252
D. Alte mutații structurale cromozomiale: <i>traspoziția, translocația</i>	253
5.6.3.3. Mutațiile genice	254
5.6.4. Cromozomii în oncogeneză.....	255
5.6.5. Elemente de profilaxie genetică	257

5.6.5.1. Analiza citogenetică.....	257
5.6.5.2. Analiza de pedigree.....	259
5.6.5.3. Evaluarea stării de heterozigoție prin test-cross.....	264
CAPITOLUL 6. EREDITATEA MITOCONDRIALĂ	265
6.1. Genomul mitocondrial.....	265
6.2. Segregarea genomului mitocondrial.....	267
6.3. Justificarea transmiterii uniparentale și efectul maternal în exprimarea caracterelor	272
6.4. Mitocondria și bolile genetice mitocondriale	273
6.5. Particularități în decodificarea <i>ADN-ului mitocondrial</i>	274
6.6. Particularitățile <i>ADN-ului mitocondrial</i> la plante. Cloroplastele și <i>ADN-ul cloroplastic</i>	275
BIBLIOGRAFIE	276
INDEX TABELE.....	307
INDEX TABELE.....	312